

НАШ ЈЕЗИК
ЛП св. 2

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Ђорђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти

др Наташа Вуловић Емонтс, др Рајна Драгићевић, др Милена Ивановић,
др Владан Јовановић, др Јелена Јовановић Симић, др Марина Николић,
др Ђорђе Оташевић, др Милица Радовић Тешић, др Стана Ристић,
др Марина Спасојевић, др Срето Танасић

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије
бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–4–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs, nasjezikisjsanu@gmail.com.

Штампа: *Birograf comp d.o.o.*, Атанасија Пуље 22, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, св. 1 (1932/33) – год. 8, св. 1 (1941); Н. с. књ. 1, (1949/50)–. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 1932/33–1941; 1949/50– (Београд : *Birograf comp*). – 23 cm

Полугодишње
ISSN 0027-8084 = Наш језик
COBISS.SR-ID 615951

НАШ ЈЕЗИК

Књига ЛП

Св. 2 (2021)

САДРЖАЈ

Поводи

- Десет година од одласка прве даме српске лингвистике
(СРЕТО З. ТАНАСИЋ) 1–12

Чланци

- Јован Стејић: српски књижевни језик и његов рјечник – погледи и
визије једног научењака с краја прве половине XIX вијека
(НЕЂО Г. ЈОШИЋ) 13–24
- Нека запажања о интратерминалности у контексту на материјалу
српског језика (ТИЈАНА И. БАЛЕК) 25–37
- Етноними у савременој српској лексикографији: лингвистички и
ванлингвистички чиниоци рјечничке обраде
(МИЛАН Д. ИВАНОВИЋ) 39–57
- Главни правци у проучавању језика права
(ЈЕЛЕНА М. ПАВЛОВИЋ ЈОВАНОВИЋ) 59–70

Прилог

- Ново дело Милосава Ж. Чаркића, проистекло из његових претходних
радова (ИВО ПОСПИШИЋ) 71–84

Прикази

- Мијана Ч. Кубурић Мацура, *Категорија концесивности у савременом
српском језику* (СРЕТО З. ТАНАСИЋ) 85–90
- Илијана Чутура, *Међуоднос ћирилога и ћирилошких израза у савременом
српском језику* (АНЂЕЛА Д. ВАСИЉЕВИЋ) 91–98
- Уйо̀требa ћирилице у јавном ѿпростору (службена и јавна уйо̀требa
ћирилице)* (ДРАГАНА Ј. ЦВИЈОВИЋ) 99–102
- На темељима народних говора (АЛЕКСАНДРА М. АНТИЋ) 103–110

Хроника

Научни скуп *Актуелна питања српског правописа: Нови прилози српском правопису 2* (ВАЛЕНТИНА М. ИЛИЋ)..... 111–120

Списи Одбора за стандардизацију српског језика

Насиље над српским језиком 121–124
Допис Одбора за стандардизацију српског језика Заводу за унапређивање образовања и васпитања у вези са јужнословенским језицима 125–130

Актуелности

Проблем српског језика у савременом друштву: изазови, проблеми, решења 131–148

In memoriam

Тихи одлазак тихог професора. Академик Иван Клајн (СРЕТО З. ТАНАСИЋ) 149–152
Мр Радојка Вуксановић (СТАНА С. РИСТИЋ) 153–156

In memoriam

Тихи одлазак тихог професора. Академик Иван Клајн

Тихо, као што је тихо живио, напустио је овај свијет Иван Клајн (31. 1. 1937 – 31. 3. 2021), редовни члан САНУ од 2003, угледни српски лингвиста, професор романистике, члан Матице српске, неуморани борац за правилност и љепоту српског језика, те члан Одбора за стандардизацију српског језика и његов дугогодишњи председник. Иван Клајн је рођен у Београду у јеврејско-српској породици. Три очеве сестре и други чланови фамилије одведени су заједно с дјецом из Вуковара у логор Јасеновац и уморени. Клајн се после рата школовао у Београду и завршио студије италијанског језика и књижевности на Универзитету у Београду, гдје је на Филолошком факултету био професор италијанског језика и упоредне граматике романских језика. Прије доласка на мјесто асистента радио је двије године као преводилац у листу *Илустрирована Полиџика*. Тај новинарски стаж свакако је утицао да остане везан и за новине цијелог вијека, пишући о питањима језичке културе и налазећи најчешће у штампи материјал за своје популарне чланке.¹ Писао је у листовима *Борба*, *Илустрирована Полиџика*, *Полиџика*, *НИН*.

Овдје нећемо помињати Клајнов крупан научни допринос у основној његовој струци – романистици, италијанистици, који није такав само у оквирима српске романистике, него врло цијењен и у Италији – већ ће се указати на његов допринос проучавању српског језика и унапређивању српске језичке културе. Академик Клајн је дуги низ година изучавао савремени српски језик, прије свега са стандарднолошке стране. Његове филигранске студије о појединим питањима засноване су увијек на одличним лингвистичким знањима и праћењу развоја српског језика на богатом и разноврсном језичком материјалу.

---

¹ Заслужује пажњу изречена опаска да је академик Иван Клајн грађу за своје чланке о језичкој култури узимао искључиво из листова који су излазили на ћирилицу.

Те студије су важне за упознавање развојних путева српског језика и осавремењавање српске језичке норме. Поред низа значајних радова у тој области, овдје наводимо неке од најзначајнијих његових књига: монографија *О функцији и природи заменица*, која је изашла у Институту за српски језик, у његовој знаменитој едицији Библиотека Јужнословенског филолога, нова серија, књ. 7 (1985), затим, посебно, капитално двотомно дјело *Творба речи у савременом српском језику*. Ово дјело написао је академик Клајн као пројекат Одбора за стандардизацију српског језика и објављено је у два тома: Први део: слагање и префиксација (2002) и Други део: суфиксација и конверзија (2003). Рецензенти су ово дјело оцијенили највишом оцјеном. Свакако су ту и његова *Грамаџика српског језика за сѣранце*, као и *Нормативна грамаџика српског језика* у коауторству са академиком Предрагом Пипером (2013. и још неколико издања).

Академик Клајн је дао немјерљив допринос изграђивању српске језичке културе. На том плану, као крупан прилог, треба споменути *Велики речник сѣраних речи*, који је академик Клајн написао са проф. Миланом Шипком и који је доживио више издања. Иако је код нас било и других рјечника страних ријечи, ово је прво значајно дјело те врсте код Срба послје Вујаклијиног *Речника сѣраних речи*, који је први пут објављен прије Дргог свјетског рата, а чија су новија издања у извјесној мјери допуњавана.² Ипак тек је овај нови рјечник донио и објаснио многе ријечи које су посљедњих деценија улазиле у српски језик. Израда оваквог рјечника страних ријечи опет се уклапа у његову бригу и дјелатност на изграђивању српске језичке културе. Стране ријечи, првенствено из енглеског, у савременом добу, кад су народи и културе у сталном контакту, надиру у све језике, па тако и у српски. Упознати њихово право значење и како их правилно и са мјером преузимати у српски језик – обавеза је која стоји пред стручњацима. Овај рјечник управо има за циљ да „послужи као богат, савремен и поуздан извор информација о изговору, писању, пореклу, значењу и употреби страних речи, и, друго, да својим садржајем и начином обраде допринесе даљем проучавању страних лексичких наноса у српском језику“ – како је наведено у предговору првом издању. Како је једном приликом рекао

² У вези с овим рјечником Милан Шипка је испречао једну симпатичну анегдоту. Још док је с Клајном писао овај рјечник, ишла је на РТС његова реклама. Један познаник га сретне и пита: „Чујем да с Клајном пишеш новог Вујаклију?“ Милан, увијек склон шали, одговори: „Да, само што није изашао нови Вујаклија.“ „Радујем се, одавно га чекамо“ – узврати познаник задовољно.

академик Милорад Радовановић: „Главна, и једина рационална, научно и цивилизацијски оправдана, порука овим поводом била би: бити данас против утицаја енглеског у језицима света, па и у српском – залудно је и бесмислено, препуштање тога тока стихији и случајностима – опасно је и некултурно.“ Управо овај рјечник представља такав инструмент од користи стручњацима у том послу.

Готово пола вијека писао је академик Клајн у листовима и часописима о многим питањима из језичке праксе која представљају потешкоће за образоване људе, нудио увијек јасна и лингвистички утемељена рјешења за језичке недоумице. Иако га ми који смо с њиме дуже вријеме сарађивали памтимо по скромности, ћутљивој озбиљности и одмјерености у изрицању ставова, у ове чланке академика Клајн је често уносио благу дозу хумора, што је доприносило занимљивости, па и памћењу. Сјетимо се да је једну своју књигу о томе шта може испасти због штампарске грешке објавио под насловом *И филозофи су људи* (Београдска књига, Београд, 2007). Његова књига *Речник језичких недоумица* из 1981. године имала је више издања и постала незаобилазно штиво свима који држе до језичку правилности. У исту групу иде и коауторска књига *Језички њриручник*, коју је 1991. објавио РТС, потом Београдска књига под насловом *Српски језички њриручник* у више издања и са извјесном допуном. Друге књиге сличне намјене овдје се неће набрајати, али треба напоменути да је академик Клајн био први уредник часописа за језичку културу *Језик данас*, који је 1997. покренула Матица српска.

Посебно треба указати на то да је академик Иван Клајн био члан Одбора за стандардизацију српског језика од његовог оснивања 1997. године, а његов предсједник од 2001. до 2017. године. Као члан и предсједник Одбора и предсједник Одборове Комисије за односе с јавношћу и решавање неодложних питања (Комисија бр. 7) он је дао огроман допринос раду овог највишег свесрпског и свеинституционалног стручног тијела кад је у питању српски језик. Са својим огромним знањима и личним карактеристикама научника и педагога значајно је доприносио да Одбор доноси утемељене одлуке о различитим питањима статуса и функционисања српског језика. Цијенећи његов огромни допринос раду Одбора, проучавању српског језика и изграђивању српске језичке културе, Одбор за стандардизацију српског језика је академика Клајна 2017. изабрао за свог почасног предсједника.

Научно дјело академика Ивана Клајна уткано је у српску лингвистичку науку, а садашње и будуће генерације ће цијенити и његов

велики допринос изграђивању српске језичке културе. Посленици на пољу проучавања српског језика и његовању српске језичке културе враћаће се дјелу овог великог и плодног радника, у животу тихог и ненаметљивог, увек срдачног и спремног за пружање савјета из многих области његовог раскошног знања.

Срејко З. Танасић